

Učiteljski Tovariš

Glasilo „Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“.

Urejujeta:

Jakob Dimnik in Engelbert Gangl
učitelja v Ljubljani.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Jakob Dimnik, Šubičeve ulice št. 3.

Vsebina: Izpremenjena pravila „Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“. — Anton Leban: O neposrednem in posrednem pouku v ljudski šoli. — Jakob Dimnik: Jezikov nauk v prvem šolskem letu. — Jos. Ciperle: Kulturne slike s Kranjskega. — Naši dopisi. — Vestnik. — Listnica uredništva.

Izpremenjena pravila „Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“.

Značaj in namen društva.*)

§ 1.

Društvo je zveza okrajnih učiteljskih društev na Kranjskem.

§ 2.

Namen društvu je, da duševno podpira slovensko ljudsko šolstvo na Kranjskem in se poteza za izboljšanje gmotnega stanja kranjskega učiteljstva.

Društveniki, njih dolžnosti in pravice.

§ 3.

Društvo dosega svoj namen, da

- sklicuje shode, pri katerih razpravlja in sklepe o dolžnostih in pravicah učiteljstva ter o vzgoji in pouku šolske mladine in prireja javna predavanja in koncerte;
- pošilja v tem smislu peticije in resolucije višjim oblastvom; v to svrhu
- lahko izdava svoje glasilo, knjige in tiskovine, si naroča šolske in druge poučne časopise ter ima svojo knjižnico;
- pobira za svoje troške pri svojih društvenikih letne doneske.

§ 4.

K društvu lahko pristopijo vsa kranjska okrajna učiteljska društva. Pravi in podporni člani teh društev so obenem člani „Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“. Častnim členom imenuje društvo tiste, ki imajo posebne zasluge za slovensko ljudsko šolstvo.

§ 5.

Vsako okrajno učiteljsko društvo mora predložiti ob svojem pristopu in potem redno vsako leto do konca meseca listopada imenik svojih členov in vpslati določeni letni donesek.

*) O teh izpremenjenih pravilih bo razpravljal izredni občni zbor dne 23. l. m. Priobčili smo jih, da jih p. n. člani lahko premišljajo.

Uredn.

§ 6.

Vsako okrajno učiteljsko društvo, ki pristopi k „Slovenskemu učiteljskemu društvu v Ljubljani“, plača za vsakega svojega pravega in podpornega člana letni donesek, ki ga določi redni letni občni zbor „Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“ za vsako leto posebe.

§ 7.

Ako katero društvo ne plača po trikratnem opominu svojega letnega doneska, se izbrše iz društva.

§ 8.

Vsak društvenik ima pravico, se vdeleževati društvenih shodov in koncertov ter pri shodih govoriti in predlagati; pravi člani imajo pa tudi pravico glasovati, voliti in voljeni biti.

§ 9.

Vsak društvenik ima pravico si izposojevati društvene časopise in knjige iz društvene knjižnice.

Občni zbor.

§ 10.

Občni zbor ima pravico:

- voliti vsako leto v odbor po devet členov, izmed katerih jih mora stanovati najmanj pet v Ljubljani in v okolici;
- izbrati izmed udov tri pregledovavce letnih računov;
- določati letne doneske;
- imenovati častne člene;
- prenarejati društvena pravila in
- sklepati o razpustu društva.

§ 11.

Občni zbor se skliče redno vsako leto o božičnih počitkih. Zbor sklepa veljavno, ako je prisotnih razen odbora najmanj dva deset členov.

§ 12.

Ako občni zbor, ki je bil sklican po pravilih, ni sklepčen, opravlja dotedanji odbor društvena opravila do občnega zbora prihodnjega leta; ta občni zbor pa je sklepčen brez ozira na število navzočih členov.

§ 13.

Za sklepanje o razpustu društva mora biti navzoča ena tretjina členov; za razpust pa jih mora glasovati najmenj dve tretjini navzočih.

§ 14.

Pri občnem zboru glasujejo le navzoči društveniki.

Odbor.

§ 15.

Društvo vodi odbor, ki izvoli izmed sebe predsednika, njegovega namestnika, tajnika, blagajnika, knjižničarja in urednika društvenemu glasilu. Zadnji se sme voliti tudi izven odbornikov in je s tem odbornik društva.

§ 16.

Da je odbor sklepčen, mora biti navzočih vsaj pet odbornikov.

• § 17.

Odbor sklicuje občni zbor in učiteljske shode, prireja koncerte, določuje knjige in časopise, ki se imajo naročevati, in sprejema nove člene.

§ 18.

Predsednik vodi društvo in ga zastopa na zunaj. Sklicuje odborove seje in odločuje pri enakem številu glasov; kadar je zadržan, ga nadomestuje njegov namestnik.

§ 19.

Tajnik, blagajnik, knjižničar in urednik oskrbujejo društveno poslovanje vsak v svojem področju.

Občne določbe.

§ 20.

Prepire med društveniki, ki so se razvili zaradi društvenih razmer, razsoja brez priziva izbrano rabsodišče, v katero voli vsaka stranka po enega rabsodnika, odbor pa imenuje predsednika.

§ 21.

Ako društvo po sklepu občnega zbora neha, pripada vse društveno imetje „Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani“, dokler se ne ustanovi enako društvo.

§ 22.

Društvo prične svoje delovanje, ako so pristopila k društvu vsaj tri okrajna učiteljska društva.

§ 23.

Društvo ima svoj sedež v Ljubljani.

§ 24.

Društveni jezik je slovenski, in na pečatu je naslov: „Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani“.

O neposrednem in posrednem pouku v ljudski šoli.

Pri konferenci razpravljaj Anton Leban, nadučitelj v Komnu.

Kdor dela brez premisleka, sužnjuje slučaju. Kdor ima pa vedno svoj smoter pred očmi, ravna načelno ali premissljeno.

Solskega in učnega reda z dne 20. vel. srpana 1870. § 49. zahteva: „Kjer so v enem razredu učenci razne starosti in jih je zategadelj v razdelke razdeliti, naj učitelj skrbi, da imajo primerna opravila tudi tisti razdelki, katerih takrat ne poučuje. Dovoljeno je tudi stvar tako urediti, da se učenci ponavljaje vadijo v tem, kar jim je učitelj že razložil, ako se to pod učiteljevimi očmi takisto godi, da je baš na podporo posrednemu uku.“

Pri nas je večina šol enorazrednic. Učitelj mora torej učence 6–12 letne starosti različnih zmožnosti razdeljene v oddelke poučevati istodobno v eni učilnici. V tem slučaju nastane potreba dvojnega pouka, to je neposrednega in posrednega poučevanja. Gotovo se ne da tajiti, da ima učitelj, ki posluje v taki ljudski šoli, težavnejšo nalogo in službo mimo onega, ki poučuje tam, kjer nima šola oddelkov. — Biti mora jako spreten in vnet za svoj poklic, ker le tedaj bo tako delovanje v šoli uspešno. A uspeh pa še ni zagotovljen, ako je število otrok prav veliko.

Dr. Lindner pravi o posrednem pouku: „Ein solcher Unterricht ist allerdings nur ein Ausnahmestand, zu welchem das Vorhandensein classenarmer Schulen insbesondere auf dem Lande drängt, und läßt sich vom rein didaktischen Standpunkte keineswegs rechtfertigen, indem er gegen den schon von Comenius aufgestellten Grundsatz verstößt, dass alle Schüler einer Classe mit demselben Gegenstande sich beschäftigen sollen.“ Žal, da ne moremo temu načelu ugoditi, zakaj za to bi trebalo povsod večrazrednic. Ker je pa znano, da so pri nas večinoma enorazrednice, zato je tukaj neobhodno potreben pouk v oddelkih. To je najtežavnejše na enorazrednici, v kateri mora učitelj učiti hkrati učence treh oddelkov in to učence različnih let in različnega znanja.

V takih slučajih je glavna stvar neposredni pouk, ko namreč učitelj naravnost govori k učencem, ki imajo njegov govor ali učbo razumeti in na njegova vprašanja odgovarjati. — Pri posrednem poučevanju mora imeti en oddelek kako tiho delo in tedaj ima kako nalogo rešiti brez učiteljeve pomoči. Čeprav pa je neposredni pouk učitelju glavna naloga, vendar si mora prihraniti še toliko časa in pozornosti, da nadzira tiho delajoči oddelek. Drugače oslabe moči in nastane nered. Velike pomembe je tedaj posredni pouk, o katerem pravi dr. Lindner, da je „diese Art des Schulunterrichtes nur ein trauriger Nothbehelf, denn erstens muss die Selbstbeschäftigung der einen Abtheilung durch gewisse vorbereitende Schritte des Lehrers eingeleitet und am Schlusse revidiert werden, während dieser Zeit bleibt die andere Abtheilung unbeschäftigt, was nicht bloß ein Zeitverlust, sondern auch ein Element der Unordnung ist“. V knjigi „Lehrpläne und Erläuterungen für das Küstenland“ najdemo sicer na strani 389. nastopni pasus: „Ako so učenci razvrščeni v tri oddelke, naj učitelj en oddelek poučuje ustno, druga dva oddelka pa se med tem bavita s tihimi vajami.“